Johannes Anyuru

De vil drukne i deres mødres tårer

På dansk ved Birgitte Steffen Nielsen

Roman

GYLDENDAL

De vil drukne i deres mødres tårer
er oversat fra svensk efter
De kommer att drunkna i sina mödrars tårar
Dansk udgave: © Johannes Anyuru og Gyldendal, 2018
Svensk udgave: *De kommer att drunkna i sina mödrars tårar*,
first published by Norstedts, Sweden, 2017.
Published by agreement with Norstedts Agency.
Omslag: Miroslav Sokcic
Dansk versionering: Simon Lilholt
Bogen er sat med Palatino hos Rosendahls a/s
og trykt hos Livonia Print
Printed in Latvia 2018
ISBN 978-87-02-24975-0

www.gyldendal.dk

Uddraget på side 7 af 67. sang fra Harry Martinsons *Aniara*
er fra Otto Gelsteds oversættelse, Gyldendal 1959.

Oversætteren ønsker at takke
Statens Kunstfond

Udgivelsen er støttet af Nordisk Ministerråd

I Guds, den Nådiges, den Barmhjertiges navn

Bederummet var stille og fugtigt, det lå på stueetagen i et hus med tolv etager. Store ventilationskanaler i gråligt aluminium i loftet. Isra og vores datter forsvandt til kvindeafdelingen, og jeg vaskede langsomt mit halvt udslettede ansigt.

Under prædikenen sad jeg og kiggede ud ad vinduet, på højhusfacaden overfor.

Jeg var kommet til Kaningården for at gå til fredagsbønnen, men også for at undersøge noget i Tundrapigens historie. Jeg ville sammenholde hendes antydninger om det her sted med de konkrete ting og se, hvad der afveg.

Nu og da passerede cykler og knallerter forbi udenfor.

Min mor var kommet alene fra Gambia og flyttede hertil efter et par måneder på et modtagecenter uden for Helsingborg. Hun havde mødt min far, en svensk socionomstuderende, på en natklub, og de havde begge følt sig en smule rodløse og giftede sig, inden jeg blev født, men blev skilt igen, da jeg kun var et par år, og min søster var spæd. Min far var flyttet til Uppsala, hvor han stadig boede, og jeg var vokset op her i Kaningården sammen med min mor.

Imamen, der holdt dagens prædiken, var kun et par år ældre end mig. Han så ud, som om han var ved at forsvinde i sin store voksblanke, mønstrede klædedragt. Han talte om IS, om lederne, der rekrutterede vores børn til at dø i deres stadig mere håbløse krig, i en *jihad*, der ikke tilintetgjorde menneskets jeg, men dets du.

„Hvor er deres egne børn? Sprænger de sig selv i luften for at komme i paradis?" spurgte han – en vestafrikaner, senet, men bredskuldret og med en kufi – en lille hvid hæklet hue – på hovedet. „Nej. De studerer i England, i USA."

Jeg genkendte nogle af mændene omkring mig fra min ungdom: brødre til klassekammerater, ansigter fra nætter på den anden side af en drøm om at flygte eller falde.

Pressede panden mod tæppet. Underkastelsens fornemmelse af fossende vand, befrielse fra mig selv.

En slidt fodbold snurrede rundt i det ophvirvlede støv og så ud til at blive hængende deroppe – en grå måne, der et øjeblik formørkede solen. Vi havde sat os på en bænk på torvet, jeg havde kager med, vores datter spiste et par stykker og gik så over for at fodre duerne med resten.

„Du tænker på hende," sagde Isra. „Pigen på retspsykiatrisk i Tundra."

Jeg så på menneskene, der bevægede sig hen over torvet i den kølige, klare luft, i hver deres ærinder, med hver deres bekymring og hensyn at tage.

„Hvorfor har hun fundet på en historie om en verden, hvor hun aldrig standsede Amin?" spurgte jeg. „Og hvorfor sagde hun, at hun kom herfra? Fra Kaningården?"

Isra er fra Algeriet, præcis som moren i pigens tekst – pigen må have læst om hende i en af mine bøger og brugt det for at skabe en forbindelse til mig. Ligesom det med Kaningården. Men hvorfor havde hun overhovedet kontaktet mig? Jeg fornemmede mørket igen, følelsen af en skygge i øjenkrogen.

Jeg ledte efter det vindue, hvor jeg havde boet med min mor, men fandt det ikke. Sammen med Rävgården og Sparvgården udgjorde højhusene, der sank i det violette eftermiddagslys rundt om os, et supplement til de større sociale boligbyggerier i de nærliggende Biskops- og Länsmangården. Området var blevet opført i begyndelsen af tresserne. Så vidt jeg ved, er navnene grebet ud af luften: Der var ikke flere kaniner her end andre steder.

Mange af dem, jeg voksede op med, var for længst væk. Var røget i spjældet, eller også havde stofferne gjort det af med dem. En af mine venner blev skudt, da vi var sytten, hvilket blev et slags vendepunkt for mig. Nogle rejste væk. Blev vi til fugle? Hvorfor det billede? Der er bare en forfærdelig frihed i aldrig at have været savnet. En kammerat tog til Syrien og sluttede sig til en af jihadistgrupperne, og jeg tænkte på ham, mens jeg lod blikket glide søgende hen over de hundredvis af identiske vinduer. Mindedes hans latter, højlydt og uhæmmet, og hvordan vi i barndommen havde løbet rundt i de her huse, i opgangene og kældrene, og havde røget cigaretter i smug og hugget cykler og byttet CD'er med amerikansk østkystrap med hinanden. Han var dukket op på løbesedler et par år in-

den angrebet. Kom fra de her gader, ligesom jeg. Somalier. Svensk. Disse gader uden ende. Kaningården.

Min datter hældte en håndfuld kagekrummer ud af posen og forsvandt grinende i en storm af vinger.

Det var foråret efter mit besøg på anstalten.

Jeg ved, at du kender til søvnløshed, fordi du skriver om den. Jeg kunne godt lide dine bøger, de lignede mennesker, der gik på line, højt oppe i luften. De var smukke af frygt, hvis du forstår, hvad jeg mener?

Jeg ved alt om frygt.

Da jeg vågnede på hospitalet, havde jeg den, frygten, selvom den ikke rigtig havde noget at rette sig imod. Da jeg var sammen med Amin i dagene og nætterne op til angrebet, var jeg bange for at miste ham, fordi han var det eneste menneske, jeg kunne huske. Senere, midt i kaosset inde i Hondos, da det hele vendte tilbage til mig, var jeg ikke længere bange, fordi jeg troede, at jeg allerede havde været udsat for alt.

Nu, når jeg sidder vågen om natten og forsøger at finde ud af, hvad jeg skal skrive til dig, er jeg bange igen.

Liat og jeg slentrede hjemad, forbi ladestationens revnede skilte, der lyste gult under septemberhimlen.

„Har du hørt fra din far?"

„Altså mobiler og sådan noget fungerer ikke i Kaningården," sagde hun. Vi standsede op på en gangbro, hun harkede voldsomt og lod vinden trække spytklatten ud

til en lang sølvsnor, der hang og dinglede ned fra underlæben.

Top fem over syrede ting, hun havde gjort i sit liv. Nummer fem: Filmet fyrenes omklædningsrum og lagt det ud på nettet på mellemtrinnet. Fire: Engang i de små klasser spiste hun en hel limstift, måtte på hospitalet og alting.

„Mor skrev under til sidst," sagde jeg. Jeg husker, at himlen var fuld af kondensstriber den dag, som tov på kryds og tværs hen over en glasplade. „Vi skal for resten rejse til Algeriet. Flytte ligesom."

Spytklatten løsnede sig fra Liats læbe og blev tværet ud som et hvidt sneglespor på taget af en bil, der drønede forbi under os.

„Sig wallah."

„Wallah," sagde jeg og ville sige noget mere, men kunne ikke finde ordene.

Nummer tre var nem: Den første, og på det tidspunkt eneste fyr, hun havde kysset, gik rundt og bagtalte hende bagefter, så hun slog ham med en hockeystav, så hans læbe flækkede. Hospital og alting. Hun sagde:

„Det mærkelige med Israel var, at de alle sammen syntes, at jeg var *suedi*, totalt svensk."

„Ja, altså hvad for noget mad, man kan lide, og sådan noget, ikke?"

„Præcis."

Det havde været det samme for mig i Algeriet.

To: Hun blev engang låst ude, måske i tredje klasse, og ville klatre over til sig selv via en nabos altan, men endte

med at hænge i armene fra et gelænder på fjerde sal uden at kunne komme hverken frem eller tilbage. Brandvæsnet måtte rykke ud og hente hende ned med en stige. Nummer et var også nem: I ottende kastede hun en saks i øjet på Omar, fordi han begyndte med alt det der om, at hun var jøde, og at jeg var forræder, når jeg var bedste veninde med hende. Saksen satte sig fast som den vildeste ninjastjerne i ansigtet på ham. Hospital og alting.

„Hvornår rejser I?"

„Næste år, tror jeg. Vi skal først finde pengene."

Nogle gange fortalte jeg selv jokes om muslimer til Liat eller en flok jævnaldrende uden for storcentret for at skabe en afstand mellem mig selv og billederne, for at vise, at jeg ikke var ligesom Amin.

„Så selvmordsbomberen kom i paradis," sagde jeg, „og alle tooghalvfjerds jomfruer var skæggede fyre som ham selv." Svenskerne så overbærende på mig og pustede røg ud i det blåkolde solskin.

Jeg kunne fortælle om min fars barndom, og det ville ligne din historie om at være født af en, der indimellem ønskede, at hun var blevet på den anden side af et hav. Jeg kunne nævne, at han havde sukkersyge, men at han hver lørdag spiste en hel pose tyrkisk delight krydret med rosenvand, når han og min mor så deres serier på nettet. Jeg kunne beskrive hans hænder, de lange, smalle fingre.

Men mest af alt var han en person, der skrev, tror jeg,

selvom han længe holdt det hemmeligt for mig, af en eller anden grund, som jeg aldrig har forstået. Jeg vidste bare, at han altid læste: I næsten alle mine minder om ham sidder han bøjet over en bog og ser op på mig, næsten forskrækket. Det er, som om han tror, at det, der udspiller sig på siden, vil fortsætte uden ham.

Jeg blev altid stående i døren.

Jeg tror, han syntes om bøger, fordi de tillod ham at blive en anden.

„Hvad handler den om?" spurgte jeg den dag. Bogen, der lå opslået på skrivebordet, var gul og slidt og havde æselører og notater, som nogle andre havde skrevet, og da omslaget var rykket af, gættede jeg på, at det var en af de bøger, der var blevet forbudt i det, der kaldtes februarlovene – de samme love, der styrede statsborgerkontrakten og det, der skete i Kaningården. Han sagde:

„Den handler om, hvordan jordens fattige en dag vil erobre deres frihed tilbage."

„Far?"

„Ja?"

Ville sige, at der var ved at ske noget med mig, noget, jeg ikke forstod. Lænede mig op ad dørkarmen.

Har du hørt den om muslimen, der ville være statsminister? Har du hørt den om muslimen, der ville flygte?

Jeg har opdaget, at i det at skrive ligger der en ensomhed, som minder om den der måde at svigte alting på, til og med én selv.

„Du ved, Amin?"

„Terroristen?“

Jeg nikkede, sagde: „Jeg drømte om ham i nat.“

„Det er ikke så underligt,“ mumlede min far uden at fjerne blikket fra bogens side. „Så meget som de viser hans ansigt overalt.“ Han skrev noget ned ved siden af et af de ældre notater i bogen og bladrede videre.

I jeres tid har I stadig papirbøger overalt, men der, hvor jeg kommer fra, var det totalt suspekt at sidde og bladre i en rigtig bog. Folk syntes, du var flygtning, ikke? Far havde desuden en masse forbudte bøger, som han gemte under sin madras og sov ovenpå, hvilket gjorde ham endnu mere mærkelig i mine øjne.

I den drøm, jeg var begyndt at have tit det efterår, og som jeg ville have snakket med ham om, så Amin på mig og sagde:

„Lys.“

Den aften åbnede jeg en profil på sensogram, der var en app, lidt ligesom det der Facebook, I har i jeres tid, og som min mor og far sommetider brugte, selvom man ikke postede film, men skrev. Fik sine følelser frem i små indlæg, som andre måtte give hjerter eller vrede smileys til. Yani, *sensitive*. Sad oppe i min seng med mobilen og ville skrive noget sandt og vigtigt, men det blev bare til en hitliste over Oh Nana Yurgs bedste tekster. Jeg kan huske, at jeg rejste mig og kiggede ud ad vinduet og så gyngerne bevæge sig i vinden, og at det fik mig til at tænke på omkvædet i en sang, hun havde udsendt for længe siden, og at jeg gav den førstepladsen.

We're just a bubble floating in the glass of God's breath.

En boble i Guds åndedræt.

Ledte efter en pæn selfie, fortrød og ledte efter et billede af en svensk pige i stedet. Tog ikke den mest overdrevne, altså ingen blondine med fletninger og folkedragt, som visse politikere i Rigsdagen gik med. Bare en svensker.

Det er første gang, jeg fortæller det.

Jeg lod, som om jeg havde et andet ansigt.

Liat traf en fyr og forsvandt den vinter, og jeg skrev på sensogram om hjerteveninder, der svigter, og om de forfrosne spurve, der flokkedes i piletræet. Jeg skrev sjældent om Gud, og aldrig om, at jeg var muslim, eller at min bedste veninde var jøde, og at hendes far sad i Kaningården.

Jeg begyndte at læse i bøgerne i min fars bogreol. Lærte at synes om deres tyngde og sidernes ru fornemmelse mod fingrene. Jeg blev draget mod digtene, der kunne presse verden sammen, så den kunne rummes i en eneste sensogramlinje. Et af mine yndlingsdigte var skrevet af en blind poet fra Iran. Det handlede om, hvordan hendes blindhed gjorde hende forsvarsløs over for mænd, der trak hende ind i mørket, men en dag også beskyttede hende mod lysskæret, da de bombede den by, hvor hun boede. Det, jeg egentlig syntes bedst om, var, hvordan hun forestillede sig alt det, hun ikke kunne se – yani, al skønhed, som for eksempel efterårets farver, som hun kaldte for bortødslet guld, som blev smidt i en grav, eller hvordan skyggen un-

der træet blev hvid af rim, som om græsset var sommerens hår, der ældedes.

Som om hun bedre kunne se, fordi hun var blind.

Jeg tænkte på ord den vinter. Svensk for eksempel. Du var svensk, hvis svenskerne syntes, du var svensk, det var det, vi lærte i værdigrundlagstimerne. Jeg var ikke svensk, fordi jeg også var muslim. Men hvem var egentlig den første svensker, der havde bestemt, at alle andre var svenskere? Han fandtes ikke, og der, hvor han burde være, var der et hulrum, et hul inde i ordet svensk, som indimellem fik mine klassekammeraters grinende ansigter til at ligne masker klippet ud af plastic og papir.

En tomhed.

Jeg sad i vinduet i stuen og tænkte mine tanker. Jeg savnede Liat. Vi mødtes de få gange, vi tilfældigvis var i skole samme dag, men hun var tavs og depri. Balagan. #Kærestesorger.

Far tog mig med ind til centrum en aften. Han var som altid fordybet i sine egne tanker, mens han sad ved siden af mig i bussen, med skyggerne flakkende hen over ansigtet. Jeg spurgte, hvor vi skulle hen, og så var det, at han gav sig til at fortælle. Han havde bemærket, at jeg læste mange digte, og han skrev sommetider selv digte, og engang for længe siden havde de været trykt i bøger. Jeg fik et stik af ensomhed, da det gik op for mig, at han måtte have fået hjælp af mor til at bevare den hemmelighed under hele

min opvækst, og jeg husker ordene, han brugte til at affærdige det hele med:

„Det var en anden tid."

Vi stod af og gik hen til et lokale med hvide vægge og møbler i poleret metal. Rundt omkring lå der stakke af eksklusive magasiner. Oh Nana Yurg var blevet fotograferet til et nummer et par år før, og Liat og jeg havde savlet over det i udstillingsvinduet, så jeg vidste, at magasinerne handlede om mode og kunst og sommetider havde tryk i ægte bladguld, og at hvert nummer kostede sådan cirka en månedsløn i vores kvarter.

Personerne i lokalet tog om mig, som om jeg var en fortabt datter, da far præsenterede mig, og jeg forstod, at de tilhørte fars tidligere liv, dengang han havde udgivet bøger og måske været svensk.

Efterhånden gik oplæsningen i gang, og det lød slet ikke som digtene i bøgerne, men som kodesprog, eller som drankerne, der nogen gange sad og messede for sig selv i bussen og gentog samme sætning igen og igen uden at komme nogen vegne. Men jeg var klar over, at det var poeternes forsøg på at pege på tomheden inde i ordene.

Da far tog et par ark papir op af jakkelommen og bevægede sig frem til scenen, som i virkeligheden bare var en forhøjning i det hvide gulv, grinede publikum ad, at han ikke havde tænkt sig at læse fra en iPad eller mobil – wallah, pensionist.

Jeg husker den kridhvide væg, som han stod foran, at den ligesom slugte ham, og hans hænder rystede, så pa-

piret raslede som vissent løv. Jeg forbandt hans nervøsitet med de dyre magasiner, med den hvide farve, og med personernes måde at klæde sig på.

Han læste et digt om sten, der smeltede, da de bar på et lys, som han sammenlignede med *sharia*, loven, og publikum vred sig nervøst i sædet, og mange lavede skuffede grimasser, da han sagde det arabiske ord. Nogle slentrede ud for at ryge. Han lagde ikke mærke til, hvad der skete. Jeg kan huske, at jeg så en svaghed i hans smil, da vi sad i bussen på vej hjem.

I en fysiktime ugen efter skabte læreren tomhed i en glaskolbe ved hjælp af en vakuumpumpe, og jeg gik i panik, fordi jeg tænkte, at glasset ville sprænges, så tomheden sivede ud. Jeg rejste mig fra min plads og stak af fra skolen.

Det var den sommer med guldkasketter og trøjer fra Soulland, den sommer, hvor iWatch 12 kom, og Oh Nana Yurg udgav det album, hvor hun var klædt som soldat med natbriller og kropsnær, sort stealthdragt.

En morgen, en af de første dage i sommerferien, lå far på knæ i stuen bøjet over sine hulede hænder og hviskede en bøn ned i dem. Vinduet stod åbent, så gardinerne flagrede, og jeg husker, at jeg så på hans hænder og tænkte, at det så ud, som om han forsøgte at beskytte noget småt og skrøbeligt mod en storm.

Det var den sommer, hvor Liat vendte tilbage, lige så pludseligt som hun var forsvundet, og vi hang ud på taget oven på parkeringshuset og tog sol og røg cigaretter.

„Altså det plejede at være lovligt at ryge."

„Sygt langt ude," sagde hun.

„Totalt sygt langt ude. Det er det, jeg siger. Balagan."

Liat snuppede cigaretten fra mig og tog et hiv.

„Min mor røg en pakke om dagen, lige da vi var flyttet hertil fra Israel."

Hun havde slået op med sin kæreste, der ikke havde villet lade hende se andre, wallah #stalker, og hun og hendes nye, Bilal, sad helt ude ved kanten, og han havde sine lange, muskuløse arme om livet på hende. Han havde en far fra Senegal og en svensk mor og trænede MMA, yani, mixed martial arts, hvis du ved, hvad det er, men jeg syntes, han virkede følsom på en eller anden måde med sine udstående blomkålsører og sorte funklende øjne, der var som to dråber fra det stjerneklare verdensrum. Jeg kunne godt lide ham, fordi han var tavs og ældre og havde bil.

Liat spurgte, hvordan det var med Algeriet, og jeg sagde, at vi sikkert skulle rejse til efteråret, men at vi stadig ikke havde fået skaffet pengene. Liat holdt cigaretten op over skulderen, så Bilal kunne ryge uden at slippe grebet om hende. Han begyndte at hoste. Han røg kun for hendes skyld. Det gjorde mig svimmel at se dem sidde så tæt på kanten, højt over de tørre græsplæner, vejchikanerne og vendepladserne. Liat lagde hovedet ind mod Bilals brystkasse og lukkede øjnene for solen.

„Ey," sagde hun. „Vi tager til Kaningården."

Du synes måske, det lyder syret, at der fandtes en lejr, hvor mennesker havnede, hvis de ikke havde underskrevet en kontrakt eller havde spist kosher eller halal, og at min bedste venindes far sad der. For os var det normalt. Vi kørte over broen i Bilals rustne bil, vi blæste røg ud gennem sideruderne og spillede Oh Nana Yurg, så højt vi kunne – Bilal lod os gøre det, selvom han syntes, det var børnemusik. Da vi passerede det sidste stoppested, blev Liats blik mørkt.

Vi kørte gennem et industrikvarter, forbi bjerge af tagsten og gennemtærede benzinbiler og så forbi det tomme indkøbscenter. *Mål of Gothenburg* stod der på taget med flere meter høje lyserøde plasticbogstaver.

Da vi så det høje hegn med ruller af NATO-pigtråd øverst oppe, slukkede Bilal for bilradioen.

Da Amin og jeg drønede rundt på hans knallert og løb omkring i opgangene, før vi mødte Hamad, var vi sommetider ude i Kaningården. Amin lavede penge på det tidspunkt, yani, solgte tung røg, shufi og robbere og den slags. Du har sikkert læst om det i aviserne, vores liv sammen. Og sagen er, at nogle gange, når vi gik hen over et tomt torv i Kaningården, med hætterne slået op for blæsten, fik jeg den sygeste følelse af at have vært der før og begyndte at ryste, som om jeg frøs, og hårene i min nakke rejste sig, og jeg plejede at sige til Amin, at det var, som om jeg gik hen over min egen grav eller besøgte det sted, hvor jeg var død.

Jeg tror ikke længere, at tiden er en ret linje. Jeg tror ikke, at den her historie, eller nogen anden historie, som et

menneske kan fortælle, kun har én begyndelse, men flere. Og der er ingenting, der rigtig slutter.

Det, der var sket i den verden, jeg kommer fra, var, at der havde været kaos i Kaningården, skudepisoder og bilafbrændinger og sådan noget, balagan, og mange af husene var også ødelagt af skimmelsvamp, så til sidst tømte politikerne området for folk, og bygningerne kom til at stå tomme, og så begyndte et firma at sætte flygtninge ind i dem, og da flygtningene blev udvist, blev det et af de steder, hvor sverigesfjenderne endte.

Et par krager kredsede over husene. Altanerne var rustet op på mange af dem, og en del af en mur var faldet sammen, så man kunne se lige ind. I en af lejlighederne bad en kvinde i niqab.

Liat stod med fingrene flettet ind i hegnet og gloede på noget derinde, og Bilal fordrev tiden med at skyggebokse henne ved bilen, slog korte, kompakte slag, snurrede rundt, sparkede ud, dukkede sig.

Jeg husker Liats hår i vinden, og at hun længe bare stod der, helt stille.

En vagtbil kom kørende. Troede vel, at vi ville hjælpe nogen med at flygte. Vagterne begyndte at råbe ad os, vis jeres pas og den slags, to unge svenskere med bumser i hele hovedet, og Liat vågnede op til dåd igen, råbte tilbage og skubbede endda til en af dem. Jeg tror, hun ville have, at Bilal skulle slå dem ned. Men Bilal sagde chill baby chill.

I min tid kunne man downloade en app, der kunne sammenholde en persons pasnummer med et register

over sverigesfjender, og ifølge februarlovene skulle alle statsborgere gennemføre kontroller af hinanden, og derudover var der forskellige mobilspil, der gik ud på, at man skulle rapportere om sverigesfjender, så vi, der ikke var svenskere, havde altid vores pas på os, så det var egentlig ikke noget problem – vagterne tastede vores pasnumre ind på deres mobiler og sagde til os, at vi skulle køre hjem.

„Fortæl om Gud."

„Hvad vil du høre?"

Mor og jeg, over for hinanden i sofaen. Jeg sagde: „En historie, ligesom da jeg var lille. Når jeg ikke kunne sove."

„Det første Gud skabte var en pen."

„En pen?"

Hun nikkede, og hendes smil gjorde ansigtet helt lysende, som når vinden limer et blad ind mod vinduet. Og solen skinner igennem det, og alle nerver og årer bliver synlige.

Yani, hendes sjæl blev synlig.

„En pen, alene i mørket," sagde hun. „Og den spurgte Gud, hvad den skulle skrive."

„Hvad svarede Gud?"

„Skriv alt det ned, der kommer til at ske fra nu af og til tidens ende."

„Gjorde pennen det?"

„Ja," sagde hun og rørte ved min nakke på sin kærligt distræte måde. „Det var altings begyndelse. En pen, der

beskrev det her. At jeg findes, og du, og at vi rører ved hinanden. Sandkornene, der skifter farve, når solen går ned over strandene i Algeriet. Historien og fremtiden."

Jeg ved, at du ikke tror på mig, men jeg skriver til dig alligevel, for jeg bliver nødt til at fortælle det til nogen.

Jeg skriver til dig, som engang skrev, at frygten var støv, der svævede i luften, da du var barn, at den satte sig i håret og i øjnene, og at I indåndede den.

Jeg husker ikke, hvor mange mænd det var, der trængte frem gennem butiksarkaden, kun, at det virkede, som om de var flere end alle os andre. Jeg ventede på Liat ved udgangen og troede først, at det var noget fodbold eller amatørteater. En mand med stålbriller delte flyveblade ud, og nogen med armene om skuldrene på hinanden sang en brølende, sådan nærmest vemodig sang, hvis ord jeg ikke kunne skelne. Nogle af mændene i flokken, der kom imod mig, var på min egen alder, andre var ældre end min far, alle havde de mørke jakker på, og en del af dem havde svenske flag som kapper med mørke, beskidte kanter længst nede, hvor stoffet havde slæbt hen ad jorden. Et par stykker havde blågule stofstykker bundet for ansigtet, og en småfed, skaldet salgschefstype bar et sværd over skulderen – altså et ægte middelaldersværd, som han kunne have taget direkte fra et museum, uhåndterligt med mat klinge.

En af dem sparkede til en tiggers krus, så pengene klirrede ud over det snavsede gulv i butiksarkaden. Et par mønter havnede lige foran mine fødder, og i solskinnet,

der faldt gennem glasdørene, lignede de dråber af hvidglødende metal. Tiggeren begyndte at samle dem sammen, men manden med sværdet skubbede til ham med det, bagfra og ret hårdt, så han spjættede og faldt om på maven. Manden grinede, og jeg husker en smag af jern i munden, og at min hud blev klistret af sved. Senere fandt jeg ud af, at mændene kaldte sig for ridderhjerterne, et navn de havde taget fra krigerne, der havde erobret Jerusalem fra muslimerne. På flyvebladene, som de delte ud, var Amins ansigt streget over af en blå linje.

Min mor rettede min arabiske udtale, når jeg forsøgte at sige, jeg kommer fra Sverige, hyggeligt at møde Dem. Jeg havde været bedre til at tale arabisk, da jeg var lille, inden jeg begyndte i børnehaveklasse. Jeg så ud ad vinduet i stuen, på piletræet, hvis blade var visnet til drageskæl endnu en gang, og spekulerede på, om det altid havde været bestemt, at jeg skulle leve halvdelen af mit liv på et sted, hvor de ikke kunne udtale mit efternavn, og den anden halvdel på et sted, hvor jeg ikke selv kunne tale med menneskene på deres eget sprog. Jeg tænkte stadig oftere på Algeriet, på citronlundene ved havet, som jeg huskede fra min barndoms besøg – deres duft, der mindede om opvaskemiddel og tyggegummi.

Mor sagde: *„Ahlan wa sahlan."*

For mig var der en forbindelse mellem citrontræerne og de mennesker, der boede i Algeriet, mennesker, der i min erindring lænede sig op ad hvidkalkede mure, ulykkelige

og ligesom uvirkelige, og som, ligesom jeg, for evigt ventede på ingenting.

Jeg sagde: *„Allan va sallan.“*

Jeg sensogrammede hver aften, mest digte om kærligheden. Jeg kaldte mig for Agnes, navnet på en pige i min klasse, og folk kommenterede og gav hjerter og skrev, at jeg skulle kæmpe videre, når jeg var nede. De skrev, at jeg virkede til at være en fin person, og at jeg skrev så fint om, hvordan det føltes at være ung. Nogle ville gerne mødes i virkeligheden og spurgte, om jeg boede i Göteborg rigtigt.

Det gav mig noget.

Liat, Bilal og jeg vendte nogle gange tilbage til Kaningården, og den sommer begyndte vi også at udforske *Mål of Gothenburg*: Brød ind i butikkerne og gik rundt og rodede i tøj og tomme papkasser. Bilal fandt et par sneakers, et par numre for store, men han beholdt dem alligevel. Tit gik han og Liat for sig selv, og jeg sad i mørket og ventede.

Så fantaserede jeg nogle gange om at møde Amin, om hvad jeg ville sige. For eksempel:

„Hvorfor gjorde du det?“

„For jeres skyld,“ ville han svare. „For det, de gjorde mod dig.“

Da vi begyndte i skole igen, summede gangene af rygter om ridderhjerterne. En pige i min klasse havde en storebror, der var ridderhjerte, og hun sagde, at han var med

i noget, der hed hjemmeværnet, og havde et gevær, som han øvede sig i at skyde med ved havet. Jeg lyttede sammen med mine klassekammerater og mærkede, hvordan mit liv blev ført væk fra dem, som når en lille flod af regnvand tager et par græsstrå med sig på sin hvirvlende vej mod en kloakrist.

Har du hørt den om muslimen, der skulle købe en bil? Hvorfor spiser hverken jøder eller muslimer svinekød? Hvad kalder man muslimer, der kan svømme? Har du hørt om dengang, en muslim skulle møde paven?

Liat slog op med Bilal, måske fordi han aldrig lavede ballade over for vagterne, der altid smed os væk fra Kaningården. I stedet begyndte hun at være sammen med en fyr i vores klasse, der hed Martin, en svensker.

Engang da Liat og jeg sad på gyngerne og snakkede, dukkede Bilal op. Han græd og sagde, at han ville have hende tilbage, at han ville gøre hvad som helst, og hun kyssede ham farvel en sidste gang. Jeg husker, at de holdt om hinanden, sammenslyngede op mod hans bil i den magnetiske efterårsaften.

Henne ved stoppestedet var de begyndt at vise filmen med Amin igen, fordi det var ved at være tid til at underskrive statsborgerkontrakten endnu en gang.

Vi så på hinanden.

„De inddeler mennesker i venner og fjender."

„Det er værre end det," sagde min mor. Jeg kunne tit høre noget i hendes og fars stemmer, når de snakkede sam-

men ude i køkkenet om aftenen: en pulserende frygt under ordene. „De inddeler os i mennesker og dyr."

Jeg husker, at jeg bad sammen med dem bagefter, og så, at sporene, som vores hænder efterlod på bedetæpperne, lignede fjer.

En nat så jeg en mand i bussen med en ægte ridderhjelm på hovedet. Han var fuld og ragede rundt og råbte om muslimerne som sædvanligt, at vi skulle dø og alt det der. Så ud, som om han kunne være fysiklærer eller måske historielærer. Hjelmen havde en vajende rød fjer.

„Jeg får kræft af dem," råbte han, og jeg lænede panden mod det iskolde vindue og lod, som om han ikke snakkede om mig, og tænkte, at de ting, som jeg så i løbet af min opvækst, var en kraft, der søgte efter det, der var det laveste i menneskene, for at gøre det endnu lavere og så bagefter bruge det.

Det frosne billede på den bærbares skærm så ud, som om det begyndte at dirre. Jeg havde siddet i flere timer og set på filmen fra Hondos, afspillet den, klikket tilbage i den, afspillet den igen. I lige præcis det øjeblik, hvor jeg satte den på pause, så Amin næsten udhungret ud. Elefanthuen var trukket op i panden, og bag ham så man en hylde med tegneserier, en lille del af Hondos' udstillingsvindue.

Pigen, der havde skrevet den gådefulde tekst om fremtiden, en tekst, som jeg på det tidspunkt nok havde læst tyve gange, havde været gift med ham og måtte have elsket ham.

Isra satte sig hos mig ved skrivebordet og hvilede hagen i hånden.

„Skal du tilbage dertil?"

„Til Tundra? Hvorfor det?"

„For at få svar på dine spørgsmål. For at få at vide, hvorfor hun kontaktede dig. Høre resten af hendes historie."

Jeg svarede ikke. Isra strakte hånden frem og rørte ved skærmen, uventet, tøvende.

„Ved du, hvad det billede får mig til at tænke på?"

spurgte hun. Jeg rystede på hovedet. „Fotografierne af soldater før og efter krig. Husker du dem?“

Jeg nikkede. Fotoserien var dukket op på de sociale medier. Portræt af svenske soldater. De første billeder var taget, inden de rejste til terrorkrigens nyåbnede fronter i blandt andet Yemen og Vestafrika. Flere billeder var taget, mens mændene og kvinderne befandt sig midt i krigen. Og til sidst kom de billeder, der var taget bagefter. Formålet var indlysende: At vise krigens indvirkning på menneskets ansigt – da soldaterne vendte tilbage til Sverige, havde de udslukte og ligesom sodsværtede blikke. Isra og jeg havde talt om det, fordi hun havde inddraget en analyse af fotografierne i en universitetsopgave, som hun skrev på for tiden. Noget, der måske for os begge havde været mere chokerende end at se krigens entropi i funktion, var, at ansigterne så underligt levende ud på de portrætter, der var taget midt under krigen, som om de havde befundet sig i en hypervågen tilstand, gennemstrømmet af noget, der lignede lykke.

Vi sad foran skærmen. Jeg magtede ikke at sige, at jeg spekulerede på, om vi i virkeligheden også var inddraget i en krig. En krig, der var en hastighedsmåling, en krig, hvor huden eller noget mere diffust, noget, der kunne kaldes for svenskhed, var uniformen.

Amins ansigt var blegt, og skyggerne fik det til at se hårdt og spidst ud. Et landskab af hvide klipper. Den anspændte mund. Den ene hånd uskarp på grund af bevægelsen.

En spektral krig, en krig, der på en frygtelig måde bestod af billeder af døende og døde mennesker.

En krig om, hvad der var krig, og hvad der var fred.

Glimt af blå blink i de store, mørke øjenhuler.

IS så sig selv som inddraget i en krig med hele verden. Mente, at de udkæmpede en krig, der ville kalde englene ned på jorden. Bogstavelig talt en krig for at udslette skabelsen.

Ville jeg vende tilbage til Tundra? Jeg kløede mig i skægget, kneb øjnene hårdt sammen. Hvilke af mine spørgsmål troede jeg, at en indespærret, skizofren pige kunne besvare?

Den nat så jeg længe på vores datters ansigt, da hun sov. Skubbede et par feberfugtige lokker væk, der lå klistret ind til hendes kind. Hun vred sig i søvne, i et eller andet indre syn, der svarede til min berøring. Jeg vidste, at hendes ansigt var lige så uendeligt som Paradiset.

Måske så billederne bare sådan ud, fordi soldaterne var fotograferet langt ude i det tætte og altgennemtrængende ørkenlys.

Måske var volden tom også for tomhed.

Den nittende juni skød en ukendt mand ind i det bederum, som jeg havde besøgt i Kaningården. En sekstenårig døde, flere personer blev såret. Der blev holdt et minuts stilhed på offerets skole, men der blev ikke vist nogen større interesse fra medier eller statslige institutioner, da man antog, at skuddet havde haft med den dødes forbindelse til visse

kriminelle kredse at gøre. Det var et af mange skuddrab i Kaningården det år. Jeg tog, som mange muslimer i Göteborg, ud til bederummet. Der var da gået et par dage, men der stod overraskende nok stadig to politifolk på vagt ved det sønderskudte kældervindue: Åbenbart havde en eller anden, muligvis morderen, smidt en håndgranatsattrap ind gennem et vindue i løbet af natten. En ung fyr, der havde bedt ved siden af mig, fortalte mig det, da vi gik ud ad hoveddøren – ingenting i medierne.

Jeg husker skudhullerne i glasruderne: Kratere i det månelandskab, der i de her år bredte sig ud mellem mig og mit land.

Samme aften tog en anonym blogger ansvaret for angrebet. Han beskrev den ammunition, der var blevet brugt, hvilket politiet tolkede som et bevis på, at han måtte være morderen. Bloggeren udgav sig for at være en hvid svensker, racistisk motiveret og blev altså ikke kaldt terrorist af medierne, fordi man så havde været tvunget til at aflytte, overvåge og genere svenske familier.

Jeg vendte tilbage til stedet igen et par dage efter uden rigtig at vide hvorfor. Mennesker, der havde besøgt bederummet efter blogindlægget, først og fremmest antiracister, havde sat blomster i skudhullerne i vinduerne, hvilket var en gentagelse af en gestus fra angrebet på Hondos – der havde folk sat hvide roser i skudhullerne i udstillingsvinduet morgenen efter. Jeg ville gå ind og bede, som for at genoprette noget helligt, men døren var låst.

En følelse af teater, uvirkelighed.

En aften, da jeg gik hen for at købe ind sammen med min datter, kiggede hun op på stjernerne, der trådte frem højt over os, og spurgte, hvorfor de fandtes, og jeg sagde til hende, at det var, for at mennesker, der rejste i mørket, kunne finde vejen hjem, og så kom jeg igen til at tænke på Tundrapigen, på hendes historie, og mente at kunne forstå, at hun ville forvandle de begivenheder, vi sammen var vidne til i de her år, fra en nedstigning til afgrunden til lige netop det, jeg talte med min datter om: vejen hjem.